

УДК 631.53.02:633.854.78

Ящук Н. О., кандидат с.-г. наук, доцент

Твердомед В. І., магістр

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: yazchsuk@gmail.com

ПОСІВНІ ПОКАЗНИКИ НАСІННЯ СОНЯШНИКА РІЗНИХ ФРАКЦІЙ

Сортові особливості, поряд з іншими агротехнічними прийомами, є одним із головних факторів від яких на залежать показники врожайності та якості продукції. Якщо лабораторна схожість відповідає на питання: жива сім'янка соняшника чи ні, то енергія проростання – це показник потенціалу проростання, який добре корелюється з врожайністю. Саме енергія проростання зумовлює всі наступні фази розвитку соняшника. Також у джерелах літератури зустрічаються різні думки, щодо впливу крупності насіння соняшника на його посівні показники.

Тому наші дослідження передбачали визначення посівних показників насіння соняшника гібриду НК Неома та сорту Сур різних фракцій: уся маса насіння (контроль); 5,0–5,5 мм та 3,5–4,5 мм. Визначення показників енергії проростання та схожості проводили в лабораторії кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б. В. Лесика.

Високою енергією проростання володіють здорові, важкі, не травмовані насінини. Вони, як правило, вирівняні по фізіологічному стану за рахунок чого всі процеси проростання у таких насінин соняшнику протікають одночасно і дають дружні сходи. Початкові показники енергії проростання виявились вищими на 6% в усіх фракціях в насіння гібрида НК Неома у

порівнянні з насінням сорту Сур. За фракціями найвищі показники були у фракції 5,0–5,5 мм – 52% у сорту Сур та 58% у гібриду НК Неома, що на 4% більше від контролю та на 8% більше від фракції 3,5–4,5 мм.

Схожість насіння соняшника, безсумнівно, є найбільш важливим показником посівних якостей. Рівень схожості, встановлений стандартом, забезпечує нормальне проростання насіння в польових умовах, формування потрібної густоти рослин. Схожість насіння досліджуваних сорту та гібриду в усіх фракціях насінневої маси майже не відрізнялася. У насіння гібриду НК Неома на 1–2% схожість була кращою ніж в сорту Сур.

Однак суттєво за показником схожості різнилося насіння соняшника досліджуваних фракцій. Зокрема, значно вищі показники були у фракції 5,0–5,5 мм – 87–89% порівняно з фракцією 3,5–4,5 мм – 80–81%, що вище на 7–8%. Вищі показники схожості крупнішого зерна можна пояснити більшою виповненістю, а отже і більшим вмістом поживних речовин, які необхідні для інтенсивного проростання рослини.

Отже, найвищими посівними показниками характеризується насіння соняшнику гібриду різниці НК Неома та фракції 5,0–5,5 мм. Що дозволяє зробити висновок, про необхідність поділу насіння соняшника на фракції, особливо призначеного для посіву.

УДК 631.527:633.14

Корнєєва М. О.¹, кандидат біологічних наук, пров. наук. співр. лабораторії селекції цукрових і кормових буряків

¹Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України

e-mail mira31@ukr.net

Вакулєнко П. І.², кандидат сільськогосподарських наук, ст. наук. співр. відділу селекції цукрових буряків

Андрєєва Л. С., завідувач відділу селекції цукрових буряків, betaver2019@gmail.com

^{2,3}Верхняцька дослідно-селекційна станція

ГЕНЕТИКО-СТАТИСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ МАСИ КОРЕНЕПЛОДУ І ЦУКРИСТОСТІ РЕКОМБІНАНТНИХ ФОРМ ЗАКРІПЛЮВАЧІВ СТЕРИЛЬНОСТІ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Для створення нових вихідних рекомбінантних форм у сучасній селекції використовують класичні методи – міжсортову та міжвидову гібридизацію, полікросні, бекросні, діалельні, топкросні схрещування з наступним добром рослин за селекційно-цінними ознаками. У подальшому відібраний матеріал використовується для самозапилення, сибсових і насичуючих схрещувань.

За програмою поліпшуючої селекції 2021–2023 рр., за якою компоненти гібридів мають володіти комплексом цінних ознак, на Верхняцькій дослідно-селекційній станції вивчали варіаційні показники за масою коренеплоду та цукристістю у продуктів гібридизації (прямі і

зворотні схрещування) закріплювачів стерильності (ЗС) методом індивідуальної поляризації.

Аналіз результатів показав, що маса коренеплодів у потомствах прямих схрещувань варіювала від 645 г до 835 г, а в зворотніх межі варіювання були більшими – від 551 до 911 з різницею по амплітуді відповідно 190 і 330 г. Коефіцієнти варіації були високими і коливалися у межах 44,9...64,5 %.

За цукристістю показники були також мінливими, однак коефіцієнти варіації були значно нижчими (від 5,9 до 11,8 %). Середня цукристість коренеплодів, визначена в індивідуальній поляризації автоматичної лінії «Венема», у прямих схрещувань коливалася від 16,9 до 18,0 %